

Entrevista amb Antoni Marí, escriptor

per Vicent Tur

Antoni Marí és poeta, novel·lista, assagista i professor. Però a ell li agrada definir-se, per damunt de tot això, com a home il·lustrat. Antoni Marí va deixar Eivissa ja fa molts anys, tot i que hi torna sovint. Pensa que això d'haver nascut en una illa deixa una marca inesborrable. La seva darrera novel·la, Entspringen, relata el viatge d'un al·lot que, com ell, va deixar l'illa per anar-se'n a Barcelona.

L'home que pensa. Antoni Marí va deixar Eivissa per primera vegada als 15 anys, quan se'n va anar a estudiar a Palma. Després va tornar a Eivissa, però només s'hi va estar nou mesos, perquè va sortir cap a Barcelona a estudiar filosofia. Va tornar de nou al 1969, per fer classes durant dos anys a l'institut Santa Maria; d'aquesta estada a Eivissa en té un mal record: "Excepte els alumnes, que era el millor que hi havia en aquella casa, tota la resta era d'una sordidesa molt aterridora". Davant d'això, s'imposava un nou exili a Barcelona. Des d'aleshores viu normalment en aquesta ciutat.

Allí ha treballat en el món editorial, però sobretot com a professor; ha estat a l'Autònoma de Barcelona durant 18 anys i actualment treballa a la Pompeu Fabra. A pesar d'això, manté un contacte constant amb Eivissa: té casa, família i amics a l'illa, i hi ve sovint. Se li nota la feina de professor en la forma d'explicar-se: normalment diu una mateixa cosa de dos o tres maneres diferents, per si de cas no l'entenien, i, en qualsevol cas, pensa sempre abans de parlar. Feina de professor –i també de poeta–, la de fer-se entendre i fer-nos entendre a nosaltres mateixos. Antoni Marí és casat i té un fill.

Pregunta. *Possiblement, la faceta en què has estat més reconegut és la de poeta, però en canvi només has escrit tres llibres en trenta anys. És que escrius poc, o senzillament és una qüestió de ritme?*

Resposta. No, no escric poc. Jo de poesia n'escric prou, perquè m'agrada escriure-la, i perquè possiblement sigui la disciplina més estricta i més severa. En llegeix molta, i ho compagin a la vegada amb un ofici que m'interessa molt, que és intentar fer una poesia que no sigui estrictament –per dir-ho d'alguna

manera– ornamental, sinó vincular-la a un conjunt d'idees que em preocupen i em desperten la curiositat intel·lectual. Això fa que tardi molt en escriure. Per altra banda, jo crec que es publiquen molts de llibres de poesia, i pens que publicar poesia és publicar allò que un considera essencial: provatures i altres recerques tenen només interès per a un mateix. Escriure poesia exigeix intel·ligència, gust, coneixement de la tradició, voluntat trencadora... Són moltes les facultats que poses en funcionament quan escrius poesia, i això crec que s'ha de

controlar moltíssim. Jo no podria publicar un llibre cada any.

P. *Com et consideres a tu mateix?, com a poeta, assagista, novel·lista...?*

R. Jo el que em consider és un humanista il·lustrat, perquè poeta és un atribut que et donen els altres. Seria una mica patètic dir que jo som poeta. Algú podria considerar que els teus poemes estan molt ben fets, però que no tenen ni un gram de poesia. A mi m'agradaria que em consideressin poeta, però

em consider sobretot un il·lustrat, una persona crítica amb la societat que l'envolta, amb la seva reflexió sobre la tradició i a la vegada també crítica amb les possibilitats de futur que té avui en dia la societat occidental, a la manera d'un Diderot o un Montesquieu.

P. *No hi ha un punt d'enyorança, en aquesta actitud?*

R. No, gens, enyorança no... Un il·lustrat és aquell que mira enrere des d'una perspectiva reflexiva i crítica, i que accepta el que creu que hi ha de nou o el que hi ha de pertinent en el passat; la resta, deixa que dormi el somni dels justos.

P. *Parlem del futur. Es podria dir que ets un escriptor que planifica la seva obra, si més no perquè els teus tres llibres de poesia configuren una trilogia. Ara què estàs preparant?*

R. *(Després de meditar).* Bé, tota fase tancada és l'esglaió d'una nova fase; jo crec en la dialèctica. Els projectes poètics són projectes ideals, que la contingència diària et va

---

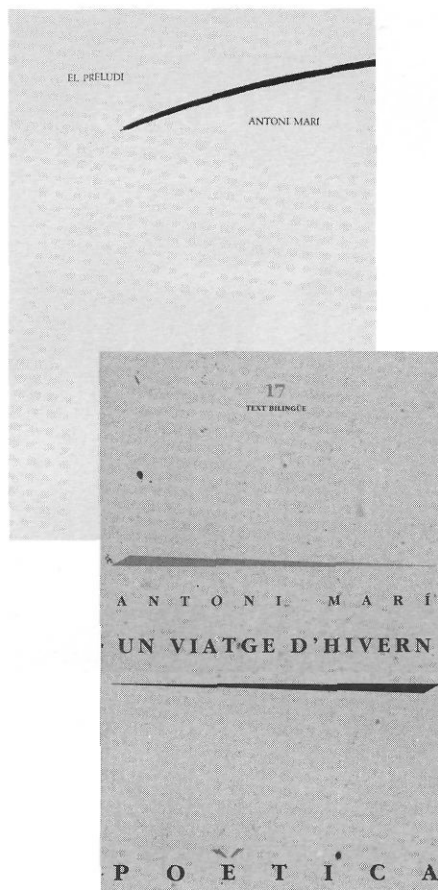
**“Estudiar, llegir
i ensenyar el poc que
saps és una manera
d'entendre el món
bastant pròxima
a la meva”**

---

fent canviar, per tant no tenc una fita ni un projecte concret, sinó que pens que el projecte s'anirà perfilant a mesura que avanci; fins que no he fet el que he fet no sé el que podia fer. Això de la trilogia era més aviat una idea de l'editor.

P. *Elegeix un parell de versos de tot el que has escrit.*

R. *(Sense pensar-s'hi gens).* “D'on és que véns, amic, tan pensarós / per aquesta dreuera humida i apartada? / Cerques en la foscor la matinada?”...

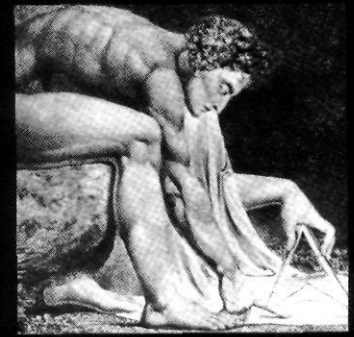
P. *Perfecte: aprovat.*

R. *(Riure).*

P. *La teva darrera novel·la, Entspringen, relata la sortida d'una illa –que es pot reconèixer com Eivissa– d'un al·lot que deu tenir la mateixa edat que tu quan vas partir cap a Barcelona o Palma; fins a quin punt és autobiogràfica, aquesta novel·la?*

R. Jo crec que tota la literatura és autobiogràfica. D'entrada és autobiogràfica la tria de la llengua que tu fas; la llengua que tu fas servir està íntimament lligada a la teva autobiografia, dóna notícia de tot, des del lloc de naixement fins a les projeccions del desig més enllà de la realitat. En aquest cas, jo diria que la novel·la és autobiogràfica, a més d'en aquest sentit, en el sentit que jo hi som, allà, però no som jo: Antoni Mari firma el llibre, és present al llarg del llibre, tot i que el protagonista no necessàriament és l'autor, i tampoc hi ha una identificació entre l'un i l'altre; per altra banda, explicant un viatge que jo estic acostumat a fer, i per tant conec els indrets per donar versemblança a l'itinerari. És un viatge que pot fer qualsevol persona, en qualsevol moment de la història i en qualsevol geografia.

Antoni Mari L'HOME DE GENI

P. *Es diria que Entspringen té missatge, vull dir que intenta dir alguna cosa a través del viatge que fa aquest noi d'Eivissa a Barcelona i dels fets que recorda. Tenies la intenció de transmetre al lector alguna conclusió?*

R. Quan escrius el que és estrictament literatura, no ho saps, el que vols fer. Jo estic molt acostumat a escriure assaig, i amb l'assaig tens més clar el lloc on vols anar i el que vols demostrar. En poesia, i en aquest cas en narrativa, et mou una necessitat d'expressar contradiccions que creus que es resolen únicament a través de la disciplina de l'escriptura. Jo crec que l'esforç que suposa escriure un llibre tan curt com *Entspringen*, que només té 125 pàgines, únicament és possible si pots trobar una llengua i una atmosfera que et propiciïn seguir el viatge. Però no sé on vaig,

---

**“La insularitat
determina un tipus
de comprensió
del món”**

---

no hi ha fita, no hi ha una finalitat; el que importa és el camí que fas, no importa allà on vagis. A mi m'interessa el canvi, el trànsit, la transformació, la recerca, i un, quan busca, ha d'estar obert al que troba. Si busques només una

cosa, no la trobaràs mai i sempre estaràs insatisfet.

P. *La teva activitat com a assagista ha estat també constant. Et sembla que has aconseguit arribar a algun lloc?, et queda alguna cosa pendent?*

R. Sí, em queden moltes coses pendents... Pel que fa als temes que més em preocupen, d'entrada jo diria que una de les constants del que escric seria la dificultat de constituir una identitat en la qual un es pugui reconèixer, i a la vegada, la fal·làcia d'aquest projecte: la dificultat d'assolir-lo, i la ficció que suposa això, ja que és una ficció que està arrelada en el llenguatge, com tota ficció. De fet, gairebé es podria dir que les qüestions que m'interessen es troben arrelades en una filosofia del llenguatge, a través del qual sobretot ens comuniquem amb nosaltres mateixos.

P. *Fes-nos una guia de lectura d'Antoni Marí, per on hauria de començar algú que no t'hagués llegit mai?*

R. Depèn, depèn de la curiositat del lector...

P. *Suposem que és un lector amb una curiositat de nivell set i mig, entre zero i deu...*

R. Set i mig?

P. *Sí, que si li agrada el primer llibre en llegirà un de segon...*

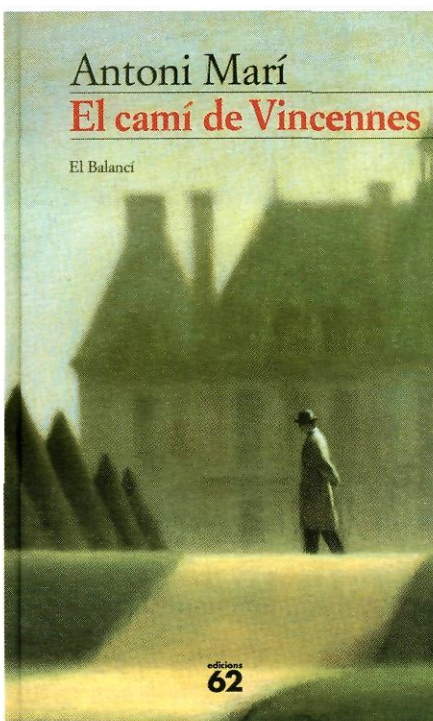
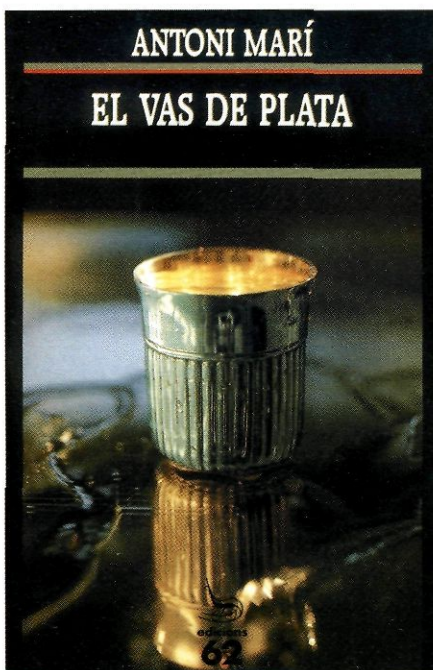
R. Eh... els meus llibres, i d'això n'estic molt content, crec que tenen molts registres. Hi ha

---

“El que importa és el camí que fas, no importa allà on vagis”

---

algun tipus de llibre, com és *L'home de geni*, on es necessita molta paciència, i fins i tot un coneixement de la jerga estrictament filosòfica; per a mi, és un llibre que m'ha ajudat molt a con-

figurar un ideal literari. En el lloc oposat, hi posaria *El vas de plata*, el primer llibre de narrativa que vaig fer, que és un llibre amb unes pretensions assolibles i que és una manera, jo diria, molt pròxima d'entrar en el meu món. Aquests serien els dos punts oposats, *El vas de plata* crec que permet una lectura ingènua, on les coses són les que es narren, però també hi són presents les qüestions de que parlàvem abans.

P. *Actualment, diuen que en català s'està publicant massa, i que no tot té prou qualitat; tu has tingut experiència en tasques editorials: quina opinió tens de l'estat actual de la literatura catalana?*

R. Home, jo crec que, en el que és estrictament la llengua catalana, es publica molt; coses molt bones, algunes d'elles m'agraden, però no m'interessen molt; pens també que hi ha hagut una generació que ha fet una descoberta de la llengua i la literatura que no es circumscriu només a la tradició catalana i transcendeix els límits i les fronteres lingüístiques; aquesta generació ha sabut fer-se seves qüestions en les quals, segurament, fins ara la literatura catalana estava massa tancada, no vull dir autocomplaent, però sí que tenia un punt de resistència que ha fet que moltes coses del segle XX a Catalunya hagin quedat anacròniques.

P. *Dóna'm exemples d'una cosa i de l'altra: què ha quedat anacrònic?*

R. Per exemple, ha quedat anacrònica tota la prosa de Carles Riba; la prosa fins i tot d'un Foix. En canvi, paradoxalment, és molt nova la prosa de Verdaguier, per mi un dels models exemplars ha set trobar fa temps *En defensa pròpia*, de Verdaguier; per suposat, un altre exemple és el deixeble de Verdaguier, que és Josep Pla. En poesia hi ha coses que m'agraden molt, com són Foix o Riba o Vinyoli; però hi trob un punt d'història ja, formen part de la història. Naturalment, com que la història de la literatura catalana és molt reduïda no tens més remei que recórrer a ells; crec que com a mestres són bons, però com a companys de viatge són massa grans.

P. *Potser fa la impressió que a la literatura catalana actual hi falten els grans noms d'abans.*

R. Jo crec que hi ha en aqueixos moments, en poesia, gent molt interessant; i també narradors i assagistes que són molt considerables, tot i que pens que en filosofia i en assaig, no sé per quina raó, Catalunya està enrere. En aquest sentit, en filosofia, consider que el que es fa és molt poc contemporani; no veig cap tema que a mi m'interessi i que sigui producte i tenguin incidència real en les qüestions dels nostres temps: s'obliden qüestions tan importants com és

l'epistemologia o la filosofia del llenguatge, o una nova visió de la metafísica, que avui ha pres una nova dimensió. Escrit en català, excepte algun professor de filosofia, no conec cap filòsof que m'interessés.

P. Quins són ara, els noms de la literatura catalana?

R. En poesia destacaria els noms de Narcís Comadira, de Parcerisas, molta de la poesia de Joan Margarit, però també la de David Castiello o de Romera. En narrativa, un Ramon Solsona, en Quim Monzó o en Sergi Pàmies m'agraden.

P. A més d'escriptor, fa molt de

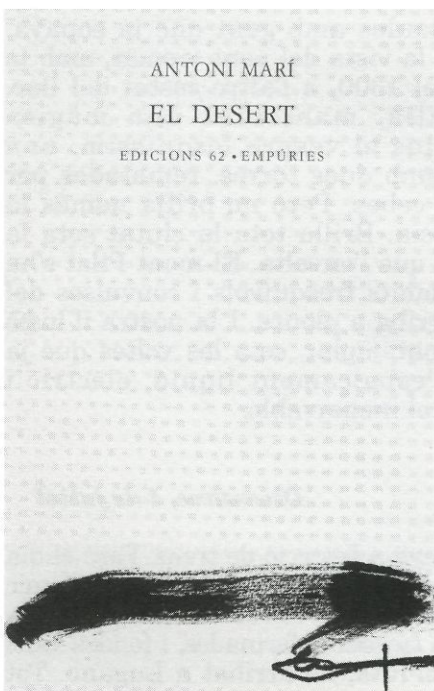

“La filosofia que es fa a Catalunya no està adequada als temps moderns”

---

temps que ets professor d'estètica: què és el que vols ensenyar als teus alumnes?

R. A mi el que m'agradaria és mostrar la complexitat de la cultura, i quan dic la complexitat vull dir la manera en què la

cultura ens fa a nosaltres, i nosaltres fem la cultura alhora; que no és veritat que la cultura estigui allà i nosaltres aquí, sinó que tot és una mena d'identitat comuna: jo som el que sóc perquè estic immers en una tradició, som la tradició; però a la vegada tenc l'obligació de transformar la pròpia tradició d'allà on vénc; res no ens és indiferent, tot ens compromet, i de vegades estam compromesos amb tot, i som responsables de tot.

P. La literatura, serveix per a alguna cosa?

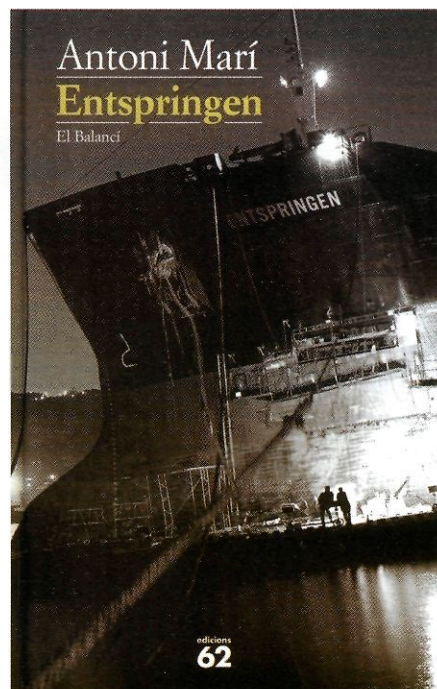
R. La literatura serveix per a tot menys per a una cosa útil i funcional, afecta l'esperit, o sia, afecta una síntesi de les nostres facultats on intervé la memòria, la fantasia, la imaginació, el desig, la voluntat de coneixement, el saber... La literatura ens mostra que les coses podrien ser diferents de com són, i que nosaltres som responsables i capaços de trencar el que ha estat prederminat.

P. Serveix per fer-nos més lliures?

R. Exactament.

P. Tu no vius normalment a Eivissa, però hi has crescut i hi véns sovint. El fet de ser eivissenc, et sembla que ha marcat d'alguna forma la teua obra?

R. Jo crec que sí. Crec que la insularitat és ineludible, és una determinació que marca, crec que poques altres coses més que la insularitat determinen un tipus de comprensió del món i fins i tot d'interpretació del món, i que forma part, jo diria que indiscernible, de tot el que faig. El fet de la insularitat comporta per una banda una certa voluntat d'autonomia, d'un lligam amb la realitat essencial i necessari; la insularitat és una determinació geogràfica que per una banda et dona mida de la teua llibertat, però també de la teua pròpia necessitat. Si es realitza el que era l'ideal quantià, que la llibertat es confongui amb la necessitat, crec que les illes afavoreixen el pensament, i que han donat un tipus

d'home –no vull dir d'escriptor, perquè és una cosa que va més enllà–, molt específic. El contingent és d'una altra manera, i en aquest cas jo crec que la diferència hi és, o almenys jo la sent. Seria molt difícil de trobar quines són les constants que distingeixen la insularitat de la continentalitat, però bé, es podria fer...

P. Darrera pregunta: quin titular li posaries, a aquesta entrevista?

R. Home, primer hauria de llegir-la.

“La poesia possiblement sigui la disciplina més estricta”

P. No fa falta. L'entrevista és el que diu l'entrevistat.

R. (Després de pensar una bona estona). Jo, de totes maneres, estava pensant que, si la llegís, l'entrevista, podria dir... “jo no sé el que dic fins que no veig el que pens”.

P. Aquest seria el titular?

R. Per exemple. ■